

«ΙΔΟΥ ΗΜΕΡΑ ΑΝΤΑΠΟΔΟΣΕΩΣ ΤΩ, ΘΕΩ, ΗΜΩΝ!»*

ΓΕΡΟΝΤΟΣ ΑΙΜΙΛΙΑΝΟΥ

Αυτήν, αγαπητοί μου, την ημέρα, που είναι η γενέθλιος του ιδρύματός μας, νοιώθω την ανάγκη να σας καθυστερήσω λίγο και να πω δυο λόγια, τα οποία θεωρώ αναγκαία, πώς δηλαδή δικαιολογείται να υπάρχει μέσα σε ένα ορθόδοξο μοναστήρι ένα τέτοιο ίδρυμα¹. Οί αδελφές από πολλών ετών, όταν ακόμη ήταν στα Μετέωρα, άκουγαν κατηγορίες, διότι είχαν την πρόθεση να δημιουργήσουν ένα τέτοιο Κέντρο αγκαλιάσματος του λαού. Έν τούτοις δεν δέλιασαν, δεν υπέκυψαν, δεν υποχώρησαν, αλλά προχώρησαν από την σκέψη στην πράξη.

Πρέπει όμως να σημειώσωμε ότι το μοναστήρι αυτό, που ζή με τις αγρυπνίες και τις προσευχές και τις αναβάσεις των καρδιών στον ουρανό, δεν είναι δυνατόν να μην πιστεύη ότι η δομή της μοναχικής ζωής είναι πάντοτε η θεωρητική και μυστική βίωσις της γης και του ουρανού. Η γη για μας είναι το μυστήριο και ο ουρανός είναι η λύσις των μυστηρίων. Ο μοναχός είναι αυτός που υπενθυμίζει τον λόγο του Κυρίου: «ἐγὼ βρωσιν ἔχω φαγεῖν»². ἔχω φαγητό να φάγω το οποίο εσείς δεν γνωρίζετε. Πράγματι ο μοναχός έχει την βρωσι των ἀγγέλων, το ὄραμα του Θεοῦ. Καί τί ἄλλο ζητεῖ ὁ λαός παρὰ αὐτόν τὸν Θεὸν τὸν ὁποῖο δὲν ἔχει· Θεὸν ζητάει ὁ κόσμος, γιατί μόνον με τὸν Θεὸν νοιώθει ὅτι εἶναι δυνατόν να ζήσει· ὡς ἐκ τούτου εἶναι φυσικὸ ὄλος ὁ λαὸς να θέλη θεοφόρο τὸν μοναχό.

Ἄλλα όμως, ἐφ' ὅσον ὁ μοναχός εἶναι ὁ θεοφόρος που προσφέρει τὸν Θεόν, εἶναι φυσικὸ ἡ καρδιά του να φλέγεται ἀπὸ μία καῦσι για ὄλους τοὺς ἀνθρώπους και για ὄλη τὴν κτίσι³. Ἐντεῦθεν αὐτὴ ἡ ἀπεριόριστη ἀγάπη του τὸν στρέφει πρὸς τὸν συνάνθρωπο, ὁ ὁποῖος δὲν εἶναι κάποια ἀμελητέα ποσότης, κάποιος δυστυχημένος, κάποιος ἄρρωστος, πτωχός, πονεμένος, «ὁ κακομοίρης, να τοῦ δώσω μία ἐλεημοσύνη», «ἂ, ὁ δύστυχος, να τὸν βοηθήσω να γίνη καλά στην υγεία του», ἀλλὰ εἶναι ἡ εἰκόνα τοῦ Θεοῦ, εἶναι ὁ Θεὸς ὁρατὸς ἐνώπιόν μας⁴. ἔπομένως, σκύβοντας ὁ μοναχός να θεραπεύση τις πληγές τοῦ ἀρρώστου ἢ δίνοντας τὴν εὐλογία στον πτωχό, ἔχει ὄλη τὴν αἴσθησι ὅτι προσκυνάει τὸν Θεὸν ὁρώμενον ἐν τῷ ἀνθρώπῳ. Γι' αὐτὸ δὲν ὑφίσταται κανένας διχασμὸς ἀνάμεσα σε αὐτὸ τὸ ἐσωτερικὸ βίωμα τοῦ ὑπερπέραν, τοῦ ἀοράτου στοιχείου, και στὸ σκύψιμο ἐπάνω στον ἀνθρώπο.

Ὡς ἐκ τούτου, οἱ Πατέρες τὴν ζωὴ τῆς ἀγάπης και τῆς κοινωνικῆς δραστηριότητος τὴν εἶδαν

* Ἀποσπάσματα ἀπὸ τις ὁμιλίες κατὰ τὴν θεμελίωσι (5.9.1982) και τὰ ἐγκαίνια (2.9.1984) τοῦ Κέντρου «Παναγία ἡ Φιλανθρωπινή».

1. Βλ. κείμενο τοῦ ἀνὰ χεῖρας τόμου: «Τί ἀνταποδώσωμεν τῷ Κυρίῳ;», σελ. 76, σημ. 10. 2. Ἰω. 4, 32. 3. ΙΣΑΑΚ ΣΥΡΟΥ, Ἀσκητικά 81, ἐκδ. Ἰωακείμ Σπετσιέρη, ἐν Ἀθήναις 1895, σελ. 306. 4. Ἀποφθέγματα Γερόντων, ἀββᾶ Ἀπολλῶ 3, PG 65, 136B.

ώς τὸ θεμέλιο τοῦ οἰκοδομήματος. Ὅταν, λέγει, κτίζεις, δὲν ἀρχίζεις ἀπὸ τὴν ὀροφή ἀλλὰ ἀπὸ τὰ θεμέλια. Τὸ θεμέλιο τῆς οἰκοδομῆς εἶναι ὁ ἀδελφός σου, εἶναι οἱ ἄνθρωποι⁵. Ἀπὸ τὸ πόσο ἀγαπᾶς καὶ δείχνεις τὴν ἀγάπη σου στοὺς ἀνθρώπους, ἐξαρτᾶται καὶ τὸ πόσο θὰ καταφέρης νὰ κτίσης τὸ πνευματικό σου οἰκοδόμημα. Γι' αὐτὸ ὁ κτίτωρ μιᾶς μονῆς ἔλεγε στοὺς μοναχοὺς: «Ἐὰν σὲ αὐτὸ τὸ κοινωνικὸ κέντρο, πὺ κάνατε, δὲν παύσετε πραγματικὰ νὰ θεραπεύετε τοὺς ἀνθρώπους, νὰ τοὺς ὑπηρετῆτε, τότε αὐτὸς ὁ οἶκος πὺ κτίσατε, τὸ μοναστήρι σας, θὰ ζήσει εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων»⁶.

Ἔτσι λοιπὸν καὶ τὸ δικό μας Κέντρο, ἡ «Παναγία ἢ Φιλανθρωπινή», θὰ εἶναι ἕνας ξενώνας μὲ τὴν παραδοσιακὴ αὐτὴ ἔννοια, ὁ ὁποῖος θὰ δέχεται κάθε ἐπισκέπτη, ὅλους τοὺς φίλους τοῦ Κοινοβίου, τοὺς ἐχθροὺς πὺ καθημερινῶς γίνονται φίλοι, καὶ τοὺς ἀγνώστους οἱ ὁποῖοι ἐρχόμενοι ἀνακαλύπτουν τὸν ἑαυτό τους, τὴν ὑγεία τους, τὴν σωτηρία τους καὶ τὸν Θεὸν τους. Θὰ εἶναι μία ἀνταύγεια τοῦ μοναστηριοῦ καὶ ἕνα κατόρθωμα τῶν προσώπων, τὰ ὁποῖα θὰ θυσιάζονται ἐκεῖ. Θὰ εἶναι τὸ σπίτι τοῦ λαοῦ μας, ὁ τόπος ὅπου θὰ ξεχνοῦν τὴν μοναξιά τους καὶ τίς μπόρες τῆς ζωῆς τους. Θὰ εἶναι ὄχι τὸ δικό μας ἀγκάλιασμα ἀλλὰ τὸ ἀγκάλιασμα τοῦ Θεοῦ πὺ θὰ τοὺς δίνει ἐλπίδα καὶ χαρὰ καὶ στὸ σῶμα καὶ στὴν ψυχὴ· διότι, ὅπως ξεύρομε, σῶμα καὶ ψυχὴ εἶναι ἀλληλένδετα. Τί ὠφελεῖ νὰ θεραπεύσω τὸ σῶμα μου, ἐὰν δὲν θεραπεύσω καὶ τὴν ψυχὴ μου;

Ὅταν ὁ ἄνθρωπος θὰ ἔρχεται ἐδῶ, θὰ ἀνακαλύπτει ἐκεῖνο πὺ λέγει ὁ Ἀπόστολος: ὅταν εἶμαι ἄρρωστος, τότε εἶμαι δυνατός⁸. Θὰ μαθαίνει νὰ ζῆ δυναμικὰ τὴν ζωὴν του. Τὸ Κέντρο μας θὰ μοιάζει, γιὰ νὰ χρησιμοποιήσω ἀγιογραφικὴ ἔκφρασι, μὲ σαγήνη, μὲ δίκτυα, στὰ ὁποῖα θὰ μπαίνουν κάθε λογῆς ψάρια⁹. Θὰ μπαίνουν ἄρρωστοι, ὑγιεῖς, πονεμένοι, χαρούμενοι, πιστοί, ἄπιστοι, ἐνθεοί, ἄθεοι καὶ θὰ ἀνακαλύπτουν τὴν ἀνθρωπιά τους, τὸν κεκρυμμένον ἐντὸς τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν δυνατότητα τὴν ὁποῖα ἔχουν νὰ γίνουν καὶ αὐτοὶ θεοί.

Αὐτὸ εἶναι τὸ Κέντρο τὸ ὁποῖο ἐμεῖς δημιουργοῦμε. Ἔτσι ξεκινᾶμε καινούργιο στάδιο στὴν ζωὴν μας, νὰ δίνουμε χαρὰ στοὺς ἀνθρώπους, νὰ τοὺς κάνουμε ὑγιεῖς πραγματικὰ.

Τί ὠραῖα λέγει ἡ Γραφή! Ὅταν κανεὶς ἔχη τὴν καρδιά του ὑγιᾶ, καὶ ἡ σὰρξ του εἶναι ὑγιής¹⁰. Ὅταν ὁ ἄνθρωπος ἔχη στὴν ζωὴν του τὴν βεβαιότητα τοῦ μέλλοντος, τὴν ἀνάσα τῆς αἰωνιότητος, τὴν πίστι στὸν οὐρανό, τὴν ἐλπίδα στὴν ζωὴν, ὅταν εἶναι χαρούμενος ἄνθρωπος, τότε καὶ τὸ σῶμα του εἶναι ὑγιές. Ὅταν ὅμως ἡ καρδιά του πονᾷ, ὅταν ἡ ψυχὴ του ἀσθενῇ, ὅταν εἶναι βουτηγμένος στὴν θλίψη καὶ στὸν πόνο, τότε σαράκι κατατρώγει τὴν σὰρκα του καὶ διαρκῶς ὀδεύει πρὸς τὸν θάνατο¹¹.

5. Ἐνθ' ἄνωτ., ἀββᾶ Ἰωάννου τοῦ Κολοβοῦ 39, PG 65, 217A. 6. Πρβλ. *Τυπικὸν Ἐνεργετίδος* 38, 40, P. GAUTIER, «Le Typikon de la Théotokos Énergétis», *Revue des Études Byzantines* 40 (1982), σσ. 81-87, στχ. 1164-1184· 1205-1245. 7. Μ. ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ, Ὅροι κατ' ἐπιτομήν 140, PG 31, 1176C· ἸΩΑΝΝΟΥ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ, Ὁμιλίαι εἰς τοὺς ἀνδριάντας 8, 3, PG 49, 101. 8. Βλ. Β' Κορ. 12, 10. 9. Βλ. Ματθ. 13, 47. 10. Πρβλ. Παροιμ. 13, 13. 11. Βλ. ΝΙΚΗΤΑ ΣΤΗΘΑΤΟΥ, Πρώτη πρακτικῶν κεφαλαίων ἑκατοντάς 60, PG 120, 880A.

Γι' αυτό πεποιθήσαμεν ἐπὶ τὸν Κύριον¹², ὁ ὁποῖος εἶναι ἰατρὸς τῶν ψυχῶν καὶ τῶν σωμάτων, καὶ πιστεύομε ὅτι ἐδῶ δὲν θὰ ἐπιτρέπη νὰ ἐνεργοῦν τὰ χέρια τῶν ἀνθρώπων, δὲν θὰ ἀφήνη νὰ κάνουν δουλειὰ οἱ δικές μας καρδιές, ἀλλὰ τὰ δικά του πλαστοργὰ χέρια ποὺ δημιούργησαν τὴν οἰκουμένη· τὰ δικά του μάτια ποὺ δάκρυσαν γιὰ μᾶς, τὰ δικά του σπλάχνα τὰ ὁποῖα ὀδύρονται γιὰ μᾶς, τὸ Πνεῦμα του θὰ σκύβη ἐπάνω στοὺς ἀρρώστους. Γι' αὐτὸν τὸν λόγο, ἀλλωστε, οἱ ἀνθρώποι ἔρχονται στὸ μοναστήρι. Ὁ Θεὸς στοὺς ἀνθρώπους μὲ τις ποικίλες ἀσθένειες, ψυχικὲς καὶ πνευματικὲς, θὰ κάνη τὰ ἴδια θαύματα ποὺ ἔκανε μὲ τοὺς Ἀποστόλους, μὲ τοὺς ἀγίους σὲ ὅλες τις γενεές. Ὁ Θεὸς θὰ συνεχίση νὰ θαυματοουργῇ.

Αὐτὸ τὸ Κέντρο λοιπὸν θὰ εἶναι τὸ σπίτι τοῦ λαοῦ, ὁ τόπος ὅπου θὰ «εὐαγγελίζονται πτωχοί»¹³, θὰ θεραπεύονται «συντετριμμένοι τὴν καρδίαν»¹⁴, θὰ ἐνισχύονται, θὰ παρηγοροῦνται καὶ θὰ χαροποιοῦνται «πενθοῦντες»¹⁵ καὶ ἀσθενοῦντες, ἀποκαρδιωμένοι θὰ ἐγκαρδιώνονται καὶ θὰ διαποτίζονται μὲ χαρά, εὐφροσύνη καὶ λαμπρότητα. Οἱ προσερχόμενοι στὸν χῶρο αὐτὸν θὰ ζοῦν τὴν παρουσία τοῦ ἀοράτου Θεοῦ, καθὼς λέγει μία εὐχὴ τῆς θείας μας λειτουργίας, καί, εὐφραίνόμενοι ἐνώπιον τοῦ Κυρίου, θὰ συντελεῖται στὴν προσωπική τους ζωὴ ἓνα ἀληθινὸ θαῦμα «κατὰ τὴν ἐκάστου ἰδίαν χρείαν»¹⁶.

Κατὰ τὴν πρώτη δεκαετία ποὺ πέρασε, ἡ ἀδελφότης ἐνισχύθηκε, ἀγαπήθηκε καὶ βρῆκε προστασία ἀπὸ τὸν λαὸ ὅλης τῆς περιοχῆς· τὰ παιδιά αὐτά, τὰ ὁποῖα τώρα πλέον εἶναι μοναχές, τὰ ἀγάπησαν ὡς ἀδελφές. Ἀγαπήθηκαν ἀκόμη ἀπὸ ἀπειραρίθμους φίλους, ἐπωνύμους καὶ ἀνωνύμους, τῶν ὁποίων τὰ ὀνόματα ὁ Θεὸς καὶ ἐμεῖς γνωρίζομε, ἀπὸ λαμπροὺς ἐπιστήμονες, καθηγητές, ἰατροὺς, νομικοὺς συμβούλους, ἀλλοὺς εἰδικοὺς ποικίλων δραστηριοτήτων τοῦ μοναστηριοῦ, ἀπὸ πρόσωπα ἐπίσης τῶν διαφόρων ὑπηρεσιῶν γιὰ τις ἀμεσώτερες ἀνάγκες τῆς ἀδελφότητος· ἀκόμη ἀγαπήθηκαν ἀπὸ τὸν ἐντιμότερο Πρόεδρο, τὸ συμβούλιο τῆς κοινότητος καὶ τοὺς κατοίκους τῆς Ὁρμυλίας.

Ὅλοι αὐτοὶ ἀγάπησαν, ἐνδιαφέρθηκαν, καλλιέργησαν, προώθησαν καὶ ἀνέλαβαν ὡς προσωπική τους ὑπόθεσι τὴν ἴδρυσί τοῦ Κέντρου αὐτοῦ, τὸ ὁποῖο ἐλπίζομε ὅτι θὰ ἀποβῇ ἀντάξιο τῆς ἀγάπης τους. Γι' αὐτὸ καὶ ἡ ὀνομασία του δὲν εἶναι τυχαία. Εἶναι ἀπὸ τὸν προφήτη Ὡσηέ, ὁ ὁποῖος λέγει ὅτι ὁ Θεὸς ἐμφανίζεται «ὡς κέντρον τῷ οἴκῳ Ἰούδα»¹⁷. Ὁ Θεὸς δηλαδὴ γίνεται κέντρο, τόπος ἐρεθίσματος, θέλγητρο ποὺ διεγείρει τοὺς ἀνθρώπους καὶ συνεργεῖ στὴν ἀνανέωσι καὶ τὴν χαρὰ τῆς ζωῆς τους.

Ἔτσι ἡ ἀδελφότης ἔθεσε τις προϋποθέσεις, ἀφ' ἑνὸς μὲν νὰ διατηρηθῇ ἡ μυστικὴ ζωὴ τῆς πνευματικῆς ὀρθόδοξης βιοτῆς, ἡ ἡσυχία τῆς ὀρθόδοξης μοναχικῆς πολιτείας, καὶ ταυτόχρονα οἱ ἀνθρώποι νὰ βρίσκουν ὅσα στὴν πορεία τῆς προσωπικῆς καὶ τῆς κοινωνικῆς τους ζωῆς. Ἡ ἡσυ-

12. *Ψαλμ.* 124, 1. 13. *Ματθ.* 11, 5. 14. *Λουκ.* 4, 18. 15. Πρβλ. *Ματθ.* 5, 4. 16. ΙΩΑΝΝΟΥ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ, *Θεία Λειτουργία*, εὐχαὶ πρὸ τοῦ «πρόσχωμεν τὰ ἅγια τοῖς ἀγίοις». 17. Ὡσ. 5, 12.

χαστική ζωή δὲν εἶναι δυνατόν νὰ καταργηθῆ ἀπὸ τὴν ὀρθόδοξον Ἐκκλησίαν μας, διότι εἶναι ἡ μοναδικὴ καὶ βαθύτερη κληρονομιά, ἡ ὁποία δίνει τὴν δυνατότητα στὸν ἄνθρωπο νὰ ὀλοκληροῦται καὶ νὰ καθίσταται θεάνθρωπος. Τὴν ὄντοτητα καὶ ἀναγκαιότητα αὐτῆς τῆς κληρονομιάς ἀνακαλύπτει σήμερα ἡ Δύσις. Ἀλλοίμονο ἐὰν ἡ Ὀρθοδοξία μας χάσῃ τὴν δυνατότητα τῆς θεωρίας καὶ τῆς ἡσυχαστικῆς ζωῆς. Ἀλλά, ὅπως ἀναφέραμε, τώρα μπορεῖ καὶ συνυπάρχει τὸ μοίρασμα τῆς καρδιάς μὲ τὸν ἀδελφό, ὅπως τόσοι ἅγιοι μοίραζαν τὰ ροῦχα τους σὲ ὄσους εἶχαν ἀνάγκη¹⁸.

Πόσες φορές, ὅταν ἤμασταν στὰ Μετέωρα, εὔρισκαν τὸν ἡγούμενο ἐνὸς μοναστηριοῦ χωρὶς ράσο, χωρὶς ζωστικό, ἄλλες φορές χωρὶς παντελόνι, χωρὶς πουκάμισο! Διότι μέσα στὴν φτώχεια τῶν ἐτῶν 1940-1950, εὔρισκε στὰ χωριά, ὅπου πήγαινε, γυμνοὺς ἀνθρώπους καὶ στὸν ἕναν μοίραζε τὸ ἕνα, στὸν ἄλλον μοίραζε τὸ ἄλλο. Κάποτε, μιμούμενος τοὺς ἀγίους¹⁹, κρύφθηκε πίσω ἀπὸ τὰ φύλλα, διότι τοῦ εἶχε μείνει μόνον «τὸ φύλλον τῆς συκῆς». Καὶ ἦταν ἡγούμενος! Δὲν ἤξευρε πῶς νὰ μπῆ στὸ μοναστήρι του καὶ περιέμενε νὰ νυκτώσῃ. Ἄγιος ἄνθρωπος!

Αὐτὸ τὸ μοίρασμα τῆς καρδιάς μπορεῖ νὰ γίνεταί, ὅπως ὁ Θεὸς διαμελίζεται, ἀλλὰ δὲν χωρίζεταί, ἐν τῷ ἄρτῳ καὶ τῷ οἴνῳ· ἐμεῖς οἱ ἱερεῖς διαποτίζομε τοὺς πάντας, ἀλλὰ ὁ Θεὸς δὲν μερίζεταί καὶ δὲν διαιρεῖται καὶ δὲν σμικρύνεταί· ἔτσι ἀκριβῶς καὶ ἡ καρδιά τοῦ ἀνθρώπου μπορεῖ νὰ κομματιάζεταί σὲ χιλιάδες κομμάτια, ἀλλὰ πάλι νὰ εἶναι μία, διότι εἶναι ὁ ἴδιος ὁ πόθος τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ, ποὺ τὴν διατηρεῖ ἀμέριστη, ὁ πόθος τῆς Ἁγίας Τριάδος, ἡ ὁποία παρὰ τὴν τριάδα δὲν παύει νὰ εἶναι μία ἐνότης.

Τὸ Κέντρο λοιπὸν αὐτὸ καθιεροῦται σήμερα εἰς τιμὴν, εὐχαριστίαν καὶ δόξαν τοῦ Θεοῦ κατὰ τὴν πάνδημο καὶ πάντιμο αὐτὴ τελετῇ. «Ἴδου ἡμέρα ἀνταποδόσεως τῷ Θεῷ ἡμῶν!»²⁰

¹⁸. Βίος καὶ πολιτεία Ἰωάννου τοῦ Ἐλεήμονος πατριάρχου Ἀλεξανδρείας 12, 38, PG 114, 905C· 929B· Βίος ὁσίου Ἀὔξεντιον τοῦ ἐν τῷ Βουνῷ, ΜΑΤΘΑΙΟΥ ΛΑΓΓΗ, Μ. Συναξαριστής, τ. 2, Ἀθῆναι 1997⁵, σσ. 339-340. ¹⁹. Βίος ὁσίου Σεραπίωνος Σιδωνίου, ΜΑΤΘΑΙΟΥ ΛΑΓΓΗ, ἐνθ' ἄνωτ., τ. 3, σελ. 386· Βίος καὶ πολιτεία τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Μαρκιανῶ 6, PG 114, 437AB. ²⁰. Βλ. Ἠσ. 61, 2.